

COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

CZB/V/KBO/2004/47

BETREFT: Basisonderwijs: Kost voor revalidatieprestaties in het gewoon basis onderwijs

1. PROCEDURE

1.1 Ontvangstdatum: 17 februari 2004

1.2 Vraag

Een vraag vanuit de vrije CLB-centra over de samenhang tussen revalidatie optreden in scholen van logopedisten en de kosteloosheid van het basisonderwijs.

1.3 CZB

De vraag werd per brief van 12 februari 2004 ontvangen op 17/02/2004.

Bij brief van 19 februari 2004 werd de verzoeker geïnformeerd over de zittingsdag.

2. STANDPUNTEN VRAGENDE PARTIJ

Een Centrum voor Leerlingenbegeleiding verzorgt de brugfunctie naar externe diensten. Vanuit meerdere basisscholen is er de melding dat steeds meer logopedisten zich op school aanmelden met een document waarop staat:

“Ondergetekende,...naam logopediste...verklaart hierbij dat zij bij wet gemachtigd is revalidatie te verlenen. Zij gaat hierbij de contractuele verbintenis aan de revalidatie bij...naam kind...te laten gebeuren in overeenstemming met de richtlijnen van de ministeriële omzendbrief van 23.07.78 (III/GB/WW/RD/NM)”

Dit lijkt voor de logopediste de wettelijke regeling te zijn om van de school de toelating te krijgen om in de schoolgebouwen, en soms onder de lesuren, hun therapieën te kunnen uitvoeren. Dit gebeurt dan wel tegen betaling onder de nomenclatuur voor logopedie, dus als privé-logopedie.

Onafgezien van het nut en de noodzaak van deze tussenkomsten stellen de scholen zich vragen bij de wettelijkheid van een en ander. Sommige scholen laten het toe, vaak zonder zich hierbij vragen te stellen; andere scholen verbieden het. Ouders weten dat een bepaald kind een therapie krijgt op school, dus moet dat voor hun kind ook maar kunnen.

De wetgeving van 1978 (omzendbrief) gaat duidelijk over “revalidatie” en beschrijft de organisatie, de begeleiding, de plaats, de duur en het tijdstip. Kinderen die in het kader van

een revalidatiecentrum begeleid worden volgen wellicht nog de regels van de wetgeving. Hier gaat het dan ook over een multifunctionele benadering van een problematiek die op niveau van de school niet kan aangepakt worden. Het RIZIV staat in voor het grootste deel van de kosten, ouders betalen een relatief kleine opleg.

De mono-disciplinaire logopedisten werken vaak rond lezen, schrijven, rekenen. Hier gaat het over functionaliteiten die eigenlijk “eindtermen” zijn die door de school moeten bereikt worden en dit kosteloos! Dikwijls gebruiken de logopedisten de lokalen van de school om voor, na of tussen de lessen hun behandelingen te geven. Af en toe gebeurt dit ook tijdens de lessen.

Misschien dienen we deze problematiek ook vanuit een andere kant te bekijken. De school dient er “kosteloos” voor te zorgen dat alle leerlingen de eindtermen bereiken. Maar wat als dit bij bepaalde leerlingen niet lukt met de middelen die de school voor handen heeft? Mogen die leerlingen dan bijgewerkt worden op alle mogelijke manieren, al dan niet tegen betaling,... zolang het maar niet in lokalen van de school gebeurt? Of mag een logopediste wel therapie geven in de schoollokalen, maar dan kosteloos? En wat is kosteloos? Geen extra kosten voor de ouders of geen extra kosten voor de maatschappij (o.a. het RIZIV)?

Het is voor veel collega's niet echt duidelijk wat nu wel of niet kan/mag. Soms werken logopedisten in dienstverband in een revalidatiecentrum; soms werken ze in een logopedische dienst als bediende of als zelfstandige; vaak werken ze helemaal in een statuut als zelfstandige.

Mag een privé-logopedist, die beweert bij wet gemachtigd te zijn om revalidatie te geven (door wie toegekend? Bestaat hier een attest?) in de schoolgebouwen, in of buiten de uren behandelingen geven en zo ja, onder welke voorwaarden?

Moet ook hier een dossier opgemaakt worden? Moet er een team over adviseren? Enz...

Laat er geen twijfel over bestaan dat de tussenkomsten van deze therapeuten waardevol zijn. Het is ook niet zo eenvoudig om met een jonger kind na de uren nog naar een therapeut te trekken. Ik pleit dus geenszins voor een verbod, maar misschien moet de wettekst van 1978, mede in het licht van de eindtermen en het langs kosteloze wijze bereiken ervan, worden herbekeken. Eenduidige regelgeving ter zake is mijns inziens voor alle partijen voordelig.

3. ZITTING VAN DE COMMISSIE

3.1 Datum en uur

4 maart 2004, 13.30 uur, 5 april 2004, 13.30 uur

3.2. Kamer

Kamer bevoegd voor het basisonderwijs

3.3 Commissieleden

De Commissie is overeenkomstig artikel V. 22 van het Onderwijsdecreet XIII en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 27/09/2002 betreffende de Commissie zorgvuldig bestuur als volgt geldig samengesteld:

de heer Ernest Duys, voorzitter;

Walter Cools, Katelijn Vanzegbroeck, Raf Verstegen, Jean Dujardin.

3.4. Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

Op 4 maart 2004 : Luc Van Beeumen, adjunct van de directeur, Administratie Basisonderwijs, departement Onderwijs.

4. ADVIES COMMISSIE

4.1 Regelgeving

* 25 februari 1997 - Decreet basisonderwijs

Artikel 27

§ 1. In de door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde basis-, kleuter- of lagere scholen kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd. Evenmin kunnen bijdragen worden gevraagd voor onderwijsgebonden kosten die noodzakelijk zijn om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

§ 3. Na overleg binnen de participatieraad of de schoolraad bepalen de schoolbesturen de lijst van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend.

Artikel 37

§ 3. Voor het lager onderwijs bevat het schoolreglement ten minste de volgende elementen:
6° geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse Gemeenschap en de rechtspersonen die daarvan afhangen;
7° de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27, § 3.

§ 4. Het schoolbestuur informeert de ouders schriftelijk over het schoolreglement voorafgaand aan de eerste inschrijving van hun kind en bij elke wijziging van het reglement.

Artikel 49

De regering bepaalt in welke gevallen revalidatie tijdens de lestijden mogelijk is, alsook het maximum aantal uren.

Met revalidatie worden bedoeld therapeutische behandelingen die tijdens de lestijden verstrekt worden aan leerlingen en worden uitgevoerd door hulpverleners die niet aan de school verbonden zijn en die hiertoe door de wet zijn gemachtigd.

4.2 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

4.3 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is rekening houdende met de aangebrachte feiten en de geldende regelgeving.

4.4 Advies

De Commissie beschouwt de vraag als betrekking hebbend op het gewoon basisonderwijs en stelt dan ook voor dat onderwijsdomein een advies op.

Internationale verdragen, de grondwet en het decreet basisonderwijs voorzien dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde lager onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Verder kunnen geen bijdragen gevraagd worden voor onderwijsgebonden kosten die noodzakelijk zijn om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

Het principe van kosteloos onderwijs betekent niet dat aan de ouders geen geld gevraagd mag worden maar betekent wel dat er geen inschrijvingsgeld gevraagd mag worden en dat ze niet moeten betalen voor datgene wat noodzakelijk is voor het nastreven van de ontwikkelingsdoelen of het bereiken van de eindtermen.

In zijn arrest 28/92 van 2 april 1992 heeft het Arbitragehof de tweedeling aanvaard: enerzijds kosteloze toegang voor het leerplichtonderwijs waarbij rechtstreekse of onrechtstreekse schoolgelden geen beperking mogen vormen en anderzijds het vragen van een bijdrage voor didactisch materiaal en voor bepaalde activiteiten, zonder dat deze de kosten van noodzakelijke en geleverde goederen of prestaties mag overschrijden.

Aanvullend aan het noodzakelijke onderwijsprogramma kunnen er onderwijsactiviteiten en dienstverlening aan leerlingen, georganiseerd worden die niet noodzakelijk zijn voor de eindtermen, zowel binnen of buiten de lestijden en al of niet binnen de schoolgebouwen; hiervoor geldt het principe van de kosteloosheid niet. Het gaat om een afzonderlijke dienstverlening die niet verplicht gesteld kan worden en waarvoor een bijdrage aan de ouders gevraagd kan worden.

De onderwijsregelgeving voorziet wel dat de omvang van de bijdrage ter sprake komt via overleg in de participatieorganen (schoolraad, participatieraad) en dat er afwijkingen zijn voor de minder gegoede ouders. De vergelijking tussen gemaakte kosten en gevraagde bijdrage dient in eerste instantie te gebeuren in de participatieorganen. Het schoolbestuur dient daarna bij de inschrijving alle ouders via het schoolreglement duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen.

Vroegere adviezen

De Commissie bevestigt haar standpunt zoals uiteengezet in de adviezen van 3 februari 2003 (CZB/V/GZ/2003/8) en 2 juni 2003 (CZB/ V/KBO/2003/17). Het standpunt is dat lessen in het normale lesprogramma met als specifiek doel leerachterstanden bij kinderen van de school weg te werken, onderwijsgebonden activiteiten zijn die noodzakelijk zijn om de eindtermen te realiseren. Het beginsel van kosteloos onderwijs houdt in dat hiervoor in het basisonderwijs geen bijdrage kan gevraagd worden aan de ouders.

Concreet houdt de kosteloosheid dus in dat aanvullend aan het normale lesprogramma bijkomende lessen taal, uitspraak, rekenen e.a. kunnen die noodzakelijk zijn voor de eindtermen en ontwikkelingsdoelen, al of niet in de gebouwen van de school, zonder dat een bijdrage kan gevraagd worden aan de ouders. Een bijdrage voor aanvullende lessen in het kader van het halen van eindtermen en ontwikkelingsdoelen is in strijd met het beginsel van kosteloosheid van het basisonderwijs en is dus niet toegestaan.

Concreet houdt de kosteloosheid verder in dat het schoolbestuur binnen of buiten de lesuren geen lokalen ter beschikking mag stellen van personen die in het kader van het halen van eindtermen en ontwikkelingsdoelen een bijdrage vragen voor aanvullende lessen die noodzakelijk zijn voor eindtermen en ontwikkelingsdoelen.

Concreet houdt de kosteloosheid tenslotte in dat aanvullend aan het normale lesprogramma er ook onderwijsactiviteiten kunnen georganiseerd worden die niet noodzakelijk zijn voor eindtermen en ontwikkelingsdoelen binnen of buiten de lestijden al of niet binnen de schoolgebouwen. Hiervoor geldt het principe van de kosteloosheid niet. Het gaat om een afzonderlijke dienstverlening.

De Commissie kan dan ook niet toelaten dat hetgeen kosteloos is in het basisonderwijs (noodzakelijk onderwijs en opvoedingsprogramma voor eindtermen en ontwikkelingsdoelen) uitgehold wordt door opdrachten en taken door te geven aan buitenschools personeel tegen betaling door de ouders. Zo is bijvoorbeeld lezen, schrijven en rekenen tijdens of buiten de lestijd in de schoolgebouwen in het gewoon basisonderwijs kosteloos voor de ouders.

De Commissie interpreteert de kosteloosheid in die zin dat er geen uiteindelijke uitgave voor de ouders mag zijn. Bij onder meer lezen, schrijven en rekenen tijdens de lestijd in de schoolgebouwen kan het onderwijspersoneel zich naast de zorgbegeleiding, eventueel laten bijstaan door buitenschoolse hulpverleners mits behoud van de kosteloosheid.

Revalidatieprestaties

Artikel 49 van het decreet basisonderwijs en de omzendbrief van 23 januari 1978 hebben betrekking op revalidatie voor o.a. het gewoon lager onderwijs. Het gaat om de toelating bij omzendbrief van een uitzonderingsregime. Revalidatie slaat op medische of paramedische tijdelijke prestaties na ziekte of ongeval. Revalidatieprestaties binnen de lesuren door buitenschoolse dienstverleners kunnen slechts worden overwogen na een duidelijke beslissing van het schoolbestuur (directie, onderwijsteam, zorgbegeleiding). Er is daarbij een onderscheid tussen revalidatieprestaties (handelingen na ziekte of ongeval) door buitenschools personeel en onderwijs- en opvoedkundig optreden door de onderwijsgemeenschap.

De Commissie aanvaardt dat na een ziekte of ongeval er een regeling is inzake medische of paramedische revalidatieprestaties met een kost voor de ouders.

Eerlijke concurrentie/Handelsactiviteiten

Naast revalidatieprestaties en de internationale en decretale bepalingen inzake kosteloosheid, wijst de Commissie ook op de verplichting van scholen om onderling een eerlijke concurrentie te voeren. Dit betekent vooreerst dat de kwaliteit van het normale lesprogramma een element van concurrentie is en niet de dienstverlening in scholen van buitenschoolse hulpverleners. Dit betekent verder dat scholen enkel handelsactiviteiten mogen voeren of toelaten die verenigbaar zijn met onderwijs en slechts bijkomstig en bijkomend zijn.

Beroepsbeoefenaars die tegen betaling bijkomende zorgen verstrekken in scholen oefenen daarbij een handelsactiviteit uit. Het is strijdig met de algemene eerlijke concurrentie om lokalen gebouwd, bestemd en onderhouden voor onderwijsdoeleinden zonder meer ter beschikking te stellen voor beroepsdoeleinden of handelsactiviteiten van een bepaalde buitenschoolse hulpverlener bij individuele leerlingen.

De Commissie wijst er ook op dat het feit dat de betaalde sommen vervolgens integraal volgens de geldende regelgeving zouden kunnen worden teruggevorderd via bijvoorbeeld de sociale zekerheid, nog altijd niet belet dat het in hoofdte van de buitenschoolse dienstverleners gaat om een handelsactiviteit in een school.

Sociale zekerheid

De Commissie vestigt ook de aandacht op de deontologie in het kader van de sociale zekerheid waarbij het niet toelaatbaar is dat hulpverleners (logopedisten) zich aanbieden met zogenaamde “machtingingsdocumenten” om op die manier klanten te werven.

Bij het RIZIV maakt de erkenning van een individuele logopedist geen enkele vermelding van de bekwaamheid tot het verlenen in scholen van revalidatieverstrekkingsen. Wettelijk gezien is het zo dat de verstrekkingsen logopedie geen revalidatieverstrekkingsen zijn. Individuele logopedisten kunnen dus wettelijk in scholen geen logopedie verrichten die door het RIZIV als revalidatieprestatie zouden beschouwd worden. Logopedie heeft haar eigen nomenclatuur, los van de revalidatieverstrekkingsen.

De “machtingingsdocumenten” kunnen geen enkele afbreuk doen aan de beslissingsbevoegdheid voor schoolbesturen en directie/zorgbegeleiding rond bijzondere tussenkomsten bij leerlingen in het gewoon lager onderwijs. Deze documenten kunnen naar onderwijsdomein toe ook geen afbreuk doen aan de kosteloosheid van het basisonderwijs. De school kan verder niet door een bevoorrecht aanbod van buitenschoolse hulpverleners interfereren in de vrije keuze van de ouders inzake behandeling en hulpverlener.

Zorgbegeleiding

De Commissie wijst ook op de introductie door de onderwijsregelgeving met ingang van 1 september 2003 van de zorgbegeleiding (o.a. logopedie) in het basisonderwijs. De onderwijsoverheid heeft de basisscholen door bijkomende ambten inzake zorg voor leerlingen te leveren, de mogelijkheid geboden om zorg en onderwijs te laten verlopen onder onderwijsvoorwaarden. Ook de subsidie naar werkingsbudget toe is de laatste jaren toegenomen. De directie beschikt nu over veel meer mogelijkheden op school om zorg voor leren en opvoeden met onderwijspersoneel te realiseren.

De Commissie stelt tenslotte voor dat directie en schoolteam hun verantwoordelijkheid nemen om ervoor te waken dat al hetgeen noodzakelijk is voor eindtermen en ontwikkelingsdoelen, zonder kosten is voor de ouders. Dit betekent dat buitenschoolse hulpverleners geen zodanig impact mogen hebben op opvoeden, leren en zorg, dat binnen de schooltijd en in de schoolgebouwen de kosteloosheid voor de ouders van eindtermen en ontwikkelingsdoelen in het gedrang komt.

De Commissie komt tot volgend advies:

De Commissie stelt dat er in het gewoon basisonderwijs een door de ouders te betalen kost kan zijn voor revalidatieprestaties na ziekte of ongeval, gepresteerd door buitenschoolse hulpverleners.

Een schoolbestuur of aanverwante organisatie kan tijdens of buiten de lestijden en in de schoolgebouwen geen bijdrage of kost van schoolse of bijzondere hulpverlening ten laste leggen van de ouders als het gaat om het leer- en onderwijsactiviteiten die noodzakelijk zijn om de vooropgestelde eindtermen te bereiken en de gestelde ontwikkelingsdoelen na te streven.

Brussel, 5 april 2004

Willy Van Belleghe m
Secretaris

Ernest Duys
Voorzitter